

Şəbih

*"Ey dad Şimr əlindən
Fəryad Şimr əlindən!
Köpək götürdü qaçdı
Bir cad Şimr əlindən".*

Məhərrəm ayının iyirmisi və ya iyirmi ikisi idi, xəyalımdan çıxıb. Oxucuların da əhvalına təfəvüt eləməz... Nahardan sonra çıxıb özümü yelə verirdim. Xəstəxananın yanından bir şəxs çıxdı. Üzü sarıqlı, qoltuqlarında iki çəlik, qarğa kimi hoppana-hoppa mənə tərəf gəlirdi. Yaxınlaşanda Ağay Füzulüzəkərinə tanıdım ki, qabaq mənimlə aşna idi və neçə dəfə səyahətdə bizim üçün öz segahları ilə, şurları ilə, xüsusən, bayatı-qacaları ilə ləzzəti-ruhani veribdir.

- Ağə, olmasın azar, bu nə halətdir sizdə görürəm?

Cavab verib dedi:

- Ayaq üstündə dura bilmirəm. Keyfiyyətində uzundur. Məni öz mənzilinə apar, orada söhbət edərik.

Ağay faytona mindirib gətirdim evə, dedim samovar hazır etsinlər.

Özümüz keçdik otağa. Ağə buyurdu ki, samovar yaxşı şeydir, amma mümkün olsa idi bir az başqa boğaz sladan verəydin, bəd olmazdı. Ərz etdim ki, bitədarükəm, inşallah gələndə dəfə düzələr.

Ağə papiros çıxardı, yandırdı, iki yağıqlı qullab vurandan sonra bir ah çəkib dedi:

- Evim yıxıldı. Bu il mədaxildən düşdüm, yaxşı qazancım olacaq idi, Allah vermədi. Yəqin məsləhət belə imiş!

Dedim:

- Bunlar hamısı ötüşər, insana cansağlığı lazımdır. Yaxın əyləş, söhbətini başla!

Ağə özünü yaxına verib bir öskürdü, sonra başladı hekayəti:

- Ərz olsun sizin xidməti-şərifinizə, bu il bizim Ərdəbil şuluq olmağına binaən yaxında özümü buraya yetirə bilmədim. Özü-nüzə məlumdur ki, mən də həmişə məhərrəm ayına bir ay qalmış Qafqaz məmləkətinə gəlirəm və vaxtında, oxumalı məscidləri müəyyən edirəm. Ona görə də Allah mömin qardaşlara bərəkət versin, ildə beş-on şahı qulbeçələrimə çörək pulu aparırım. Bu il məhərrəm ayına ancaq on gün qalmış Badkubəyə varid oldum. Təkyələri bir-bir gəzib, gördüm hər yerdə mərsiyəxan tutulub. Gətdim Gəncəyə, olmadı. İstədim İrəvana, Naxçıvana tərəf gədim, məsləhət görmə-

risindən tikilmiş kürkü tərsinə geyib bir damın içində gizlənmişdim ki, "İmamı" şəhadətə yetirəndən sonra gəlirə meydana.

Şəbih başladı. Əgər desəm qiyamət bərpa olmuşdu, inanın. Nəinki camaat, yerlər, göylər, ağaclar... hamısı, deyə bilərəm, səs-səsə verib nəvayə gəlmişdilər... Damın içində baxıram, gözlerimdən yaş sel kimi axır. Şühəda bir-bir gəlib şəhid olurlar. Axır növbət yetişdi İmam Hüseyn şəbihinə. Bu şəbih əlində qılinc meydana girəndə camaata bir vəlvələ düşdü ki, dil nəql etməkdə acizdir. "İmam" şəbihi şəhadətə yetəndə qulağımi verdim Nəbiquluya tərəf. Dedim: İndi "qütülə Hüseyn" səsi oradan gələndə camaatın yarısı bihuş olub özündən gedəcək.

Bir də eşitdim bir şey top kimi partladı, camaat bir-birinə qarışdı. Qorxub başımı damdan bir az əsiyə çıxartdım ki, gürüm nə əhvalatdır. Gördüm yeşiyin ipi qırılıb. Molla Nəbiqulu yeşiklə bərabər ağacdən uçub, düşüb Qasım otağının üstünə. Otaq əzilib, Molla Nəbiqulu "vay öldüm" deyib zarıyır. Camaat Molla Nəbiqulunu bir evə apardılar. Bir də eşitdim: bir ağsaqqal kişi qışqırır: "Atana lənət, ay İmam təziyəsinə şuluqluq salan!"

Camaat sakit oldu. Hər kəs çəkildi öz yerinə. Növbət mənə yetişdi ki, damdan çıxıb dörd əl-ayağımın üstündə meydana gəlirəm. Damla meydanın arası bir əlli qədəm olardı. Damdan əynimdə tərs kürk, heyvan sifətində çıxan kimi kəndin bir sürü itləri tökülüb üstümə başladılar mənə dartışdırmağa. Axır neçə nəfər əliəğaclı gəlib mənə itlərin ağzından qurtardılar və haraya gəlincə, itlər mənə bu gördüyünüz halətə saldılar. O vaxtdan xəstəxanada yatıram. Aldığım pulların çoxusu xərc olub. İndi Allah bilir nə vaxt sağalib vətənə qayıdacağam.

Ağə sözünü qurtardı. Qulaq asıb dedim:

- Türk məsəlidir: "Dost yolunda çovğun olar, qar olar". Nə eybi var, İmam yoludur; İmam özü fəryadına yetər.

Ağə "Allaha pənah" deyib çay içməyə başladı.

**Əbdürrəhim bəy Haqverdiyev,
(Molla Nəsrəddin jurnalı, S.7, 1912)**